

Odkaz:

Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. srpna 1994, Raymond Vander Elst proti Office des migrations internationales (OMI), věc C-43/93, Recueil 1994, s. I-3803*

Klíčová slova:

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: tribunal administratif de Châlons-sur-Marne – Francie. Volný pohyb služeb – Státní příslušníci třetí země

Předmět:

Výklad článků 59 a 60 Smlouvy o EHS

Skutkové okolnosti:

(Část „Skutkové okolnosti“ není převzata.)

Právní otázky:

¹ Rozhodnutím ze dne 22. prosince 1992, došlým Soudnímu dvoru dne 15. února 1993, položil tribunal administratif de Châlons-sur-Marne na základě článku 177 Smlouvy o EHS dvě předběžné otázky týkající se článků 59 a 60 Smlouvy.

² Tyto otázky byly vzneseny v rámci sporu mezi Raymondem Vander Elstem, zaměstnavatelem belgické státní příslušnosti usazeným v Belgii, a mezi Office des migrations internationales (dále jen „OMI“), francouzským orgánem spadajícím pod ministerstvo práce a odpovědným mimo jiné za nábor zahraničních pracovních sil na francouzském území.

³ Pan Vander Elst provozuje v Bruselu specializovaný demoliční podnik. Podnik zaměstnává kromě belgických státních příslušníků nepřetržitě po dobu několika let marocké občany. Tito občané pobývají v Belgii legálně, mají belgické pracovní povolení, jsou příjemci belgického sociálního zabezpečení a pobírají v této zemi plat.

⁴ V roce 1989 provedl podnik Vander Elst demoliční práce spojené se zpětným získáním materiálů na budově známé jako „Château Lanson“ v Remeši. Tyto práce trvaly jeden měsíc. K provedení těchto prací vyslal R. Vander Elst na místo skupinu osmi osob patřících mezi jeho stálé zaměstnance, z toho čtyři Belgičany a čtyři Maročany. Pro tyto Maročany předem získal od francouzského konzulátu v Bruselu krátkodobá víza platná po dobu jednoho měsíce.

⁵ Při kontrole provedené ve dnech 12. a 18. dubna 1989 na staveništi v Remeši zjistily francouzské orgány inspekce práce, že maroští pracovníci zaměstnávaní R. Vander Elstem a pracující na daném staveništi nemají pracovní povolení vydané francouzskými orgány. Podle těchto inspektorů nepostačuje krátkodobé vízum k výkonu placeného zaměstnání ve Francii.

⁶ Článek L. 341-2 francouzského zákoníku práce stanoví, že každý cizinec, který má v úmyslu vykonávat ve Francii placené zaměstnání, musí kromě příslušných dokladů

* Jednací jazyk: francouzština

a víz předložit i „pracovní smlouvu potvrzenou správním orgánem, nebo pracovní povolení a zdravotní osvědčení“. Článek L. 341-6 první pododstavec tohoto zákoníku zakazuje „komukoli, aby přijímal do zaměstnání nebo dále zaměstnával cizince bez povolení opravňujícího jej k výkonu placeného zaměstnání ve Francii“. Sankcí za nedodržení těchto ustanovení je podle článku L. 341-7 téhož zákoníku zaplacení zvláštního příspěvku ve prospěch OMI, jehož výše nesmí být nižší než pětisetnásobek minimální zaručené hodinové sazby uvedené v článku L. 141-8 výše uvedeného zákoníku. Podle článku L. 341-9 zákoníku práce je navíc za nábor zahraničních pracovníků a jejich vstup na území Francie odpovědný výlučně OMI.

⁷ Francouzské orgány inspekce práce se domnívaly, že se R. Vander Elst tím, že na francouzském území zaměstnával státní příslušníky třetí země, aniž by o tom informoval OMI a aniž by k tomu měl příslušná pracovní povolení, dopustil porušení článků L. 341-6 a L. 341-9 francouzského zákoníku práce. Na základě protokolu vypracovaného uvedenými orgány tedy uložil OMI podle článku L. 341-7 téhož zákoníku žalobci zvláštní příspěvek ve výši 121 520 FRF. Po konzultaci s ředitelem odboru práce a zaměstnanosti byla výše tohoto zvláštního příspěvku snížena na 30 380 FRF.

⁸ Pan Vander Elst se proti tomuto rozhodnutí odvolal k řediteli OMI, který jeho žádost zamítl rozhodnutím ze dne 9. března 1990. Pan Vander Elst následně podal dne 28. dubna 1990 k tribunal administratif de Châlons-sur-Marne žalobu na neplatnost tohoto rozhodnutí o výše uvedeném zvláštním příspěvku a podpůrně žalobu směřující ke snížení tohoto příspěvku z důvodu jeho jednání v dobré víře a z důvodu skutečnosti, že neprodleně učinil kroky k získání potřebných prozatímních pracovních povolení a tato povolení získal.

⁹ Na podporu své žaloby žalobce zejména uvedl, že sporná ustanovení francouzského zákoníku práce představují překážku volnému pohybu služeb, neslučitelnou s články 59 a násl. Smlouvy.

¹⁰ S ohledem na tuto argumentaci rozhodl vnitrostátní soud o přerušení řízení a položil Soudnímu dvoru tyto předběžné otázky:

„1) Musí být ustanovení práva Společenství jako celek, a zejména články 59 a 60 Smlouvy, vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát Společenství podmiňoval zaměstnávání pracovníků, kteří jsou státními příslušníky zemí mimo Společenství a kteří jsou legálně a obvyklým způsobem zaměstnávání podnikem usazeným v jiném členském státě Společenství, na svém území, při poskytování služeb zajišťovaných tímto podnikem na tomto území, povolením či zaplacením povinného poplatku imigračnímu úřadu?

2) Jsou francouzské předpisy, které francouzským podnikům zaměstnávajícím pracovníky ze zemí mimo Společenství ukládají povinnost získat pro ně pracovní povolení nebo zaplatit zvláštní příspěvek OMI, diskriminační s ohledem na stejná ustanovení pro podniky z ostatních členských států Společenství, a zejména z Belgie?“

¹¹ Podstatou těchto otázek vnitrostátního soudu je, zda musí být články 59 a 60 Smlouvy vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát podnikům

usazeným v jiném členském státě, které vstupují na území prvně uvedeného státu za účelem poskytování služeb a které legálně a obvyklým způsobem zaměstnávají státní příslušníky třetích zemí, ukládal povinnost získat pro tyto pracovníky pracovní povolení od vnitrostátního imigračního úřadu a zaplatit s tím spojené náklady pod sankcí uložení správní pokuty.

¹² Především je třeba zdůraznit, že ve Francii může povinnost podniků získat pracovní povolení pro účely zaměstnávání státních příslušníků třetích zemí spojená s povinností úhrady poplatku, který, stejně jako vysoká správní pokuta, jíž je sankcionováno nesplnění této povinnosti, představovat pro zaměstnavatele podstatné ekonomické zatížení.

¹³ Dále je nutno připomenout, že státní příslušníci členských států Společenství mají právo vstupovat na území ostatních členských států při výkonu různých svobod uznaných Smlouvou, a zejména svobody poskytování služeb, kterou podle ustálené judikatury mají jak poskytovatelé, tak i příjemci služeb (viz rozsudky ze dne 2. února 1989, Cowan, 186/87, Recueil, s. 195, a ze dne 30. května 1991, Komise v. Nizozemsko, C-68/89, Recueil, s. I-2637, bod 10).

¹⁴ Článek 59 Smlouvy tedy vyžaduje nejen odstranění jakékoli diskriminace vůči poskytovateli služeb usazenému v jiném členském státě na základě jeho státní příslušnosti, ale také odstranění jakéhokoli omezení, byť uplatňovaného bez rozdílu jak na tuzemské poskytovatele služeb, tak i na poskytovatele z jiných členských států, pokud může znemožnit nebo ztížit činnosti poskytovatele usazeného v jiném členském státě, v němž legálně poskytuje obdobné služby (viz rozsudek ze dne 25. července 1991, Säger, C-76/90, Recueil, s. I-4221, bod 12).

¹⁵ Stejně tak bylo již rozhodnuto, že vnitrostátní právní úprava, která podmiňuje poskytování určitých služeb na území jednoho členského státu podnikem usazeným v jiném členském státě vydáním správního povolení, představuje omezení volného pohybu služeb ve smyslu článku 59 Smlouvy (viz výše uvedený rozsudek Säger, bod 14). Krom toho z rozsudku ze dne 3. února 1982, Seco a Desquenne & Giral (63/81 a 63/81, Recueil, s. 223), vyplývá, že právní úprava členského státu, která ukládá podnikům usazeným v jiném členském státě povinnost zaplatit poplatky, aby mohly na jeho území zaměstnávat pracovníky, za které již zaplatily srovnatelné poplatky ve státu svého sídla za stejné pracovní období, představuje pro tyto zaměstnavatele dodatečné ekonomické náklady, jimiž jsou zatíženi více než poskytovatelé služeb usazení v tuzemsku.

¹⁶ Konečně je třeba připomenout, že volný pohyb služeb jakožto základní zásada Smlouvy může být omezen pouze vnitrostátní právní úpravou odůvodněnou naléhavými důvody obecného zájmu, která se vztahuje na každou osobu či podnik vykonávající činnost na území hostitelského státu v rozsahu, v němž tento zájem není chráněn pravidly, kterým podléhá poskytovatel služeb v členském státě, v němž je usazen (viz zejména rozsudky ze dne 26. února 1991, Komise v. Itálie, C-180/89, Recueil, s. I-709, bod 17, a Komise v. Řecko, C-198/89, Recueil, s. I-727, bod 18).

¹⁷ Jak již Soudní dvůr několikrát zdůraznil, členský stát však nemůže podmínit poskytování služeb na svém území dodržováním všech podmínek vyžadovaných pro usazení, neboť jinak by tím zbavil ustanovení určená k zajištění volného pohybu služeb veškerého užitečného účinku (viz rozsudek ze dne 26. února 1991, Komise v.

Francie, C-154/89, Recueil, s. I-659, bod 12, a výše uvedený rozsudek Säger, bod 13).

¹⁸ V projednávaném případě je zaprvé třeba zdůraznit, že maročtí pracovníci zaměstnávání panem Vander Elstem pobývají v Belgii, státu usazení jejich zaměstnavatele, v němž jim bylo vydáno pracovní povolení, legálně.

¹⁹ Ze spisu a z jednání před Soudním dvorem zadruhé vyplývá, že krátkodobá víza, která dotyčným na základě jejich žádosti vydal francouzský konzulát, představují platné doklady opravňující k pobytu na francouzském území po dobu nezbytnou k provedení prací. Vnitrostátní právní úprava použitelná v hostitelském státě v oblasti přistěhovalectví a pobytu cizinců byla tudíž dodržena.

²⁰ Pokud jde o pracovní povolení, které je předmětem sporu v původním řízení, je konečně třeba podotknout, že je vyžadováno k tomu, aby státní příslušník třetí země mohl vykonávat placené zaměstnání v podniku usazeném ve Francii bez ohledu na státní příslušnost jeho zaměstnavatele, jelikož krátkodobé vízum není rovnocenné pracovnímu povolení. Účelem tohoto systému je regulace přístupu pracovníků ze třetích zemí na trh práce ve Francii.

²¹ Avšak pracovníci zaměstnávání podnikem usazeným v členském státě, kteří jsou dočasně vysláni do jiného členského státu za účelem poskytnutí služeb, nemají nikterak v úmyslu vstoupit na trh práce v tomto posledně uvedeném státě, jestliže se po splnění svého úkolu vrátí do své země původu nebo země pobytu (viz rozsudek ze dne 27. března 1990, Rush Portuguesa, C-113/89, Recueil, s. I-1417). Tyto podmínky byly v projednávané věci splněny.

²² Za uvedených okolností je třeba se domnívat, že sporné požadavky překračují meze toho, co lze vyžadovat jako podmínku nezbytnou pro poskytování služeb. Z tohoto důvodu jsou dotyčné požadavky v rozporu s články 59 a 60 Smlouvy.

²³ Dále je třeba poukázat na to, že právo Společenství, jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, nebrání tomu, aby členské státy rozšířily své právní předpisy nebo kolektivní smlouvy uzavřené sociálními partnery, které se týkají minimálních mezd, na všechny osoby, které vykonávají byť i jen dočasnou práci v zaměstnaneckém poměru na jejich území, bez ohledu na zemi usazení jejich zaměstnavatele; právo Společenství nezakazuje členským státům ani to, aby vhodnými prostředky vynucovaly dodržování těchto pravidel (viz zejména výše uvedený rozsudek Rush Portuguesa, bod 18).

²⁴ Je rovněž třeba konstatovat, že v projednávané věci mají maročtí pracovníci řádné pracovní smlouvy podle belgického práva a že musí být podle článků 40 a 41 Dohody o spolupráci uzavřené mezi Evropským hospodářským společenstvím a Marockým královstvím, podepsané v Rabatu dne 27. dubna 1976 a schválené jménem Společenství nařízením Rady č. 2211/78 (EHS) ze dne 26. září 1978 (Úř. věst. L 264, s. 1), odstraněna jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti mezi pracovníky zemí Společenství a mezi marockými pracovníky, pokud jde o pracovní podmínky a podmínky odměňování a o oblast sociálního zabezpečení.

²⁵ Použitím příslušného belgického režimu tak lze, jak správně zdůraznil generální advokát v bodu 30 svého stanoviska, nezávisle na možnosti použití kogentních

vnitrostátních právních předpisů, které upravují jednotlivé aspekty zaměstnaneckého poměru, na pracovníky dočasně vyslané do Francie, v každém případě vyloučit významná rizika zneužití pracovníků a narušení hospodářské soutěže mezi podniky.

- ²⁶ Na předběžné otázky je tudíž třeba odpovědět tak, že články 59 a 60 Smlouvy musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát podnikům usazeným v jiném členském státě, které vstupují na jeho území za účelem poskytování služeb a které legálně a obvyklým způsobem zaměstnávají státní příslušníky třetích zemí, ukládal povinnost získat pro tyto pracovníky pracovní povolení od vnitrostátního imigračního úřadu a zaplatit s tím spojené náklady pod sankcí uložení správní pokuty.

K nákladům řízení

- ²⁷ Výdaje vzniklé francouzské, německé a nizozemské vládě, vládě Spojeného království a Komisi Evropských společenství, které předložily Soudnímu dvoru vyjádření, se nenahrazují. Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před vnitrostátním soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR

o otázkách, které mu rozhodnutím ze dne 22. prosince 1992 předložil tribunal administratif de Châlons-sur-Marne, rozhodl takto:

Články 59 a 60 Smlouvy musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát podnikům usazeným v jiném členském státě, které vstupují na jeho území za účelem poskytování služeb a které legálně a obvyklým způsobem zaměstnávají státní příslušníky třetích zemí, ukládal povinnost získat pro tyto pracovníky pracovní povolení od vnitrostátního imigračního úřadu a zaplatit s tím spojené náklady pod sankcí uložení správní pokuty.